

DENET DUYURU

Vergi

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us

Duyuru Tarihi : 01.02.2023
Duyuru No : 2023/010
Yayımlandığı Yer : LEBİB YALKIN DERGİSİ -
Şubat 2023 Sayı : 230)

SELAHATTİN UÇUNOĞLU
BDO Türkiye
Kıdemli Müdür/Vergi
SMMM, Bağımsız Denetçi
selahattin.ucunoglu@bdo.com.tr

KURUMLARDA EUROBONDUN DEĞERLEMESİ VE VERGİLENDİRİLMESİ

ÖZ

Günümüzde ülke hazineleri ve şirketler finansman ihtiyaçlarını karşılamak için borçlanma yoluna gitmektedirler. Borçlanma kredi şeklinde olabileceği gibi yurtdışına tahvil ihraç etmek suretiyle de gerçekleşebilir. Bu yazımızda devletlerin ve şirketlerin ihraç etmiş olduğu eurobondlara yatırım yapan tam mükellef kurumların elde ettiği faiz gelirlerinin ve alım satım kazançlarının vergilendirilmesi ve söz konusu eurobond yatırımlarının dönem sonu değerlendirilmesi hakkında bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Eurobond, değerlendirme, borsa rayici, nominal bedel, temiz fiyat, kirli fiyat

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2022 yılında 12,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 164'dan fazla ülkede bulunan 1.803 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 111.307 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

İlgili Kanunun Sayısı/Kısaltılmış Adı	İlgili Kanun Maddesi
213/VUK	Madde 263, Madde 279, Madde 283

1. EUROBONDUN GENEL TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Eurobond, ülke hazinesinin ya da şirketlerin, kendi ülkeleri dışında kaynak sağlamak amacıyla, yabancı para birimlerinden satışa sundukları, genellikle uzun vadeli borçlanma araçlarıdır. Eurobondun özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Bir ülkenin hazinesi tarafından ihraç edilebileceği gibi özel sektör kuruluşları tarafından da ihraç edilmesi mümkündür.
- Genellikle yurt dışında ihraç edilmekte ve ihraç edildiği ülkenin uluslararası borsalarında işlem görmektedir. Uluslararası piyasada alış/satış imkanları yüksektir.
- Yabancı para cinsinden ihraç edilmektedir. Başta USD olmak üzere, Euro, Japon Yeni, İsviçre Frangı gibi döviz cinsleri üzerinden ihraç edilebilmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından genellikle Euro ve Amerikan Doları cinsinden ihraç edilmektedir. Euro cinsinden ihraç edilenler yılda bir kez kupon faizi öderken, Amerikan Doları cinsinden ihraç edilenler altı ayda bir kupon faizi ödemektedir.
- Genellikle hamiline yazılı olarak ihraç edilirler ancak fiziki teslimleri mümkün değildir.
- Sabit faizli tahvil niteliğinde uzun vadeli bir borçlanma aracıdır.
- Hazine marifetiyle ihraç edilen eurobondlar genellikle 5 ila 30 yıl vadelidir.
- Eurobond fiyatları hem ihraç eden ülke veya kuruluşun mali ve ekonomik performanslarından, hem de uluslararası finansal piyasalardaki gelişmelerden etkilenmektedir.
- Vade sonunu beklemeden nakde çevrilmesi mümkündür.
- İhraç eden ülkenin Hazinesinin veya şirketlerin güvencesi altındadır.
- Yüksek getiri sağlamaktadır.
- Kupon faizi ödemeleriyle dönemsel nakit akımı sağlamaktadır.

2. EUROBONDUN DEĞERLEMESİ

Kurumların değerlendirme günü itibarıyla aktiflerinde mevcut bulunan menkul kıymetlerin değerlemesine ilişkin hüküm Vergi Usul Kanunu (VUK)'nun 279'uncu maddesinde yer almaktadır. Madde metni aşağıdaki gibidir.

“Hisse senetleri ile fon portföyünün en az yüzde 51'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri alış bedeliyle, bunlar dışında kalan her türlü menkul kıymet borsa rayıcı ile değerlendirilir. Borsa rayıcı yoksa veya borsa rayıcının muvazaalı bir şekilde oluşturduğu anlaşılırsa değerlemeye esas bedel, menkul kıymetin alış bedeline vadesinde elde edilecek gelirin (kur farkları dahil) iktisap tarihinden değerlendirme gününe kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesi suretiyle

hesaplanır. Ancak, borsa rayici bulunmayan, getirisi ihraç edenin kar ve zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibariyle hesaplanması mümkün olmayan menkul kıymetler, alış bedeli ile değerlendirilir.”

VUK’un 279’uncu maddesinde yer alan “borsa rayici” kavramının tanımı ise VUK’un 263’üncü maddesinde yer almaktadır. Madde metni aşağıdaki gibidir.

“Borsa rayici, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerin ortalama değerlerini ifade eder.

Normal temevvüçler dışında fiyatlarda bariz kararsızlıklar görülen hallerde, son muamele günü yerine değerlemeye takaddüm eden 30 gün içindeki ortalama rayici esas olarak aldırılmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Bu hükümlere göre; borsa rayici bulunan eurobondun borca rayicine göre değerlendirilmesi, borsa rayici bulunmuyorsa ya da borsa rayicinin muvazaalı bir şekilde oluştuğu anlaşılırsa eurobondun alış bedeline, vadesinde kazanılacak gelirin (kur farkı dahil) edinilen tarihten değerlendirme gününe kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesiyle tespit edilmesi gerekmektedir. Borsa rayici, borsada kayıtlı olan eurobondun değerlemeden önceki son işlem gününde borsadaki işlemlerin ortalamasını ifade etmektedir.

Eurobondun değerlemesinde uluslararası borsalarda oluşan fiyatların dikkate alınıp alınmayacağı yönünde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu konuda Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen 05/04/2006 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.19.02/VUK-1/279-11327 sayılı (Yazımızın hazırlandığı tarih itibariyle Gelir İdaresi Başkanlığı’nın özelge havuzunda yer almamaktadır) özelgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır.

“...Madde de geçen borsa rayici açısından borsanın Türkiye’de bulunması gerekmektedir. Uluslararası borsalarda işlem gören kıymetlerden (hisse senetleri alış bedeliyle değerlendirilmeleri gerektiğinden bunların dışında kalanların) kupon ödemeli Eurobondların İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem görmesi halinde buradaki borsa değerlerinin esas alınması uygun olacaktır...”

Bize göre; Gelir İdaresi Başkanlığı’nın yurtdışı borsalarda işlem gören eurobondların değerlendirilmesi hakkında borsanın Türkiye’de bulunması yönünde verdiği görüş Kanunda yer almayan kısıtlayıcı bir görüştür. Yurtiçi borsalarda rayici bulunmayan eurobondların uluslararası piyasalarda açıklanan fiyatlarının borsa rayici olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu özelgenin devamında ise ilgili eurobondun ikincil piyasadan temin edilmesi durumunda , VUK’un 283’üncü maddesinde yer alan “Gelecek bir hesap dönemine ait olarak peşin ödenen giderler ile cari hesap dönemine ait olup da henüz tahsil edilmemiş olan hasılat, mukayyet değerleri üzerinden aktifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.” hükmü gereğince hesaplanan kupon

faizlerinin gelir yazılacağı ve dönem sonlarında yapılacak değerlemede ilk kupon ödemesi için yapılacak faiz gelir tahakkukundan, işlemiş kupon faizi ile ödenen prim tutarından ilk kupona isabet eden kısmın düşülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan; Danıştay 4. Dairesi tarafından verilen, 15.12.2003 tarih ve E:2002/2452, K:2003/3203 sayılı kararda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır.

“2000 yılı kurumlar vergisi beyannamesini banka portföyünde bulunan ve yurt dışı piyasalarda işlem gören Eurobondlarının değerlemesinde borsa rayicinin esas alınması gerektiği ihtirazi kaydıyla veren davacı banka fazladan tahakkuk ettirilen vergi ve fon payının kaldırılması istemiyle dava açmıştır. 2. Vergi Mahkemesinin, 28.2.2002 günlü ve E:2001/847, K:2002/286 sayılı kararıyla; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 279 uncu maddesinde, hisse senetleri ile fon portföyünün en az yüzde 51’i Türkiye’de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgelerinin alış bedeliyle, bunlar dışında kalan her türlü menkul kıymetin borsa rayici ile değerlendirileceği, borsa rayici yoksa veya borsa rayicinin muvazaalı bir şekilde oluşturulmasının anlaşılması durumunda değerlemeye esas bedelin, menkul kıymetin alış bedeline vadesinde elde edilecek gelirin iktisap tarihinden değerlendirme sonuna kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesi suretiyle hesaplanacağı öngörüldüğü, davacı şirket tarafından 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 279. maddesinde Türk ya da yabancı borsa ayırımına gidilmediği, Eurobondların değerlendirilmesinde borsa rayicinin dikkate alınması gerektiği, Eurobondların, bir ülke ya da firma tarafından kendi ülkesi dışında çıkarılmış yabancı para cinsinden, yurt dışı piyasalarda ihraç edilen ve uluslararası piyasalarda işlem gören sabit faizli tahvil niteliğinde bir borçlanma aracı olduğu, genellikle uluslararası bankaların ortak sendikasyonları aracılığı ile yatırımcılara satıldığı, Türkiye Cumhuriyeti Hazinesinin de Eurobondları ihraç ettiği, bunların İstanbul Menkul Kıymet Tahvil ve Bono piyasasında işlem görmemekle beraber yurt dışı borsalarda Over The Counter (OTC) olarak adlandırılan borsa dışı piyasalarda aktif olarak işlem gördüğü, Frankfurt, Düsseldorf, Berlin Borsalarının Türk Eurobondların en çok işlem gören piyasalar olduğu davacı şirket tarafından ileri sürülmüş ise de dava dosyası içeriğinden davacı tarafından yurt dışında ihraç edilen Eurobondların Over The Counter adlı borsa dışı piyasalarda işlem gördüğünün anlaşıldığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun dosyada mevcut 18.10.2001 tarihli yazısında tezgah üstü piyasaların teşkilatlanmamış olduğu, bu piyasalarda oluşan fiyatların değerlemeye esas alınamayacağı belirtiltiği, bu itibarla Vergi Usul Kanunu’nun 279 uncu maddesinde Türk ya da yabancı borsa ayırımına yer verilmişse de davacı banka portföyünde bulunan Eurobondların teşkilatlanmış borsalarda işlem görmediği anlaşıldığından, bu menkul kıymetlerin alış bedeline vadesinde elde edilecek gelirin alış tarihi ile değerlendirme günü arasındaki döneme isabet eden gelirin eklenmesi suretiyle bulunan tutar dikkate alınarak yapılan değerlemenin yasal olduğu gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Davacı şirket, Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı tarafından yurtdışında ihraç edilen Eurobondların İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem görmemekle birlikte yurt dışı borsalarda aktif olarak işlem gördüğünü, Frankfurt, Düsseldorf ve Berlin Borsalarının Türk Eurobondların en

çok işlem gördüğü borsalar olduğunu, dava konusu Eurobondların bu borsalarda işlem gördüğünü ileri sürmekte, kararın bozulmasını istemektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dördüncü Dairesince gereği görüldü: Temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddialar, bozulması istenilen kararın dayandığı gerekçeler karşısında, yerinde ve kararın bozulmasını sağlayacak durumda görülmemiştir. Bu nedenle, temyiz isteminin reddine 15.12.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.”

İlgili Karara göre; Over The Counter adlı teşkilatlanmamış borsalarda işlem gören eurobondların değerlendirilmesi borsa rayici yerine alış bedeline vadesinde elde edilecek gelirin alış tarihi ile değerlendirme günü arasındaki döneme isabet eden gelirin eklenmesi suretiyle yapılmalıdır. Bu kararın içeriği ve gerekçelerinden, yurt dışında teşkilatlanmış borsalarda oluşan fiyatlara borsa rayici olarak itibar edilebileceği anlaşılmaktadır.

3. EUROBOND DEĞERLEMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER VE MUHASEBE KAYITLARI

3.1. Borsa Rayici Bulunan Eurobondun Değerlemesi

Nominal bedeli 100.000 USD olan eurobondun 30.11.2022 tarihinde alış bedeli 101.000 USD¹ olup, Borsa İstanbul verilerine göre bu eurobondun 31.12.2022 tarihindeki borsa rayici 101,7766 USD'dir². Buna göre;

31.12.2022 Borsa Rayici: $101,7766 \times 100.000 / 100 = 101.777$ USD
Değerleme Farkı: $(101.777 \times 1,50) - (101.000 \times 1,40) = 11.265$ TL

Muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olmalıdır;

30.11.2022 Eurobond Alış Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		141.400
	102 Bankalar	141.400

31.12.2022 Değerleme Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		11.265
	642 Faiz Gelirleri	11.265

¹ Yazımızda kusuratlar ihmal edilmiştir.

² Yazımızda yer verdiğimiz örneklerin tamamında hesaplama kolaylığı amacıyla eurobondun alış tarihindeki USD/TL kuru 1,40 TL, 31.12.2022 tarihindeki USD/TL kuru ise 1,50 TL'dir.

3.2. Borsa Rayici Bulunmayan Eurobondun Değerlemesi

Örneklere geçmeden önce bazı kavramların açıklamasında fayda bulunmaktadır.

- Temiz Fiyat: Eurobondlar için uluslararası tahvil piyasasında oluşan fiyatlardır.
- Kirli Fiyat: Gerçekleşen alım satımların takas işlemleri sırasında kıymet bedeli, birikmiş kupon faizi eklenerek hesaplanmakta ve birikmiş faizin de dahil olduğu fiyata "Kirli Fiyat" denilmektedir.
- Birikmiş Faiz: Eurobondun ihraç veya son kupon ödeme tarihinden alım-satımının yapıldığı tarihe kadar işleyen faizine birikmiş faiz denir.

3.2.1. Nominal Bedeli Temiz Fiyatından Yüksek Olan Eurobondun Değerlemesi

X A.Ş.'nin portföyünde bulunan eurobonda ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir;

Alış Tarihi	22.12.2022
Değerleme Tarihi	31.12.2022
Alıştaki Temiz Fiyat (USD)	90.000
Alıştaki Kirli Fiyat (USD)	92.000
Alıştaki Kirli Fiyat (TL)	128.800
Kirli Fiyat Temiz Fiyat Farkı (USD)	2.000
Nominal Bedel (USD)	100.000
Kupon Ödeme Devresi (Gün)	183
İlk Kupon Faizi Ödeme Tarihi	15.01.2023
İtfa Tarihi	15.01.2026
Alış Sırasında Vadeye Kalan Süre (Gün)	1.120
Nominal Bedel ile Temiz Fiyat Arasındaki Fark (USD)	10.000
Kupon Faizi (USD)	3.000
Anapara Reeskontu için Gün Sayısı	9
Faiz Tahakkuku için Gün Sayısı	9

Anapara Reeskont Tutarı= Nominal Bedel ile Temiz Fiyat Arasındaki Fark / Alış Sırasında Vadeye Kalan Süre (Gün) x Anapara Reeskontu için Gün Sayısı
Anapara Reeskont Tutarı= (100.000 - 90.000) / 1.120 x 9 = 80 USD'dir. (31.12.2022 tarihi itibarıyla 120 TL)

Kupon Faizi Tahakkuku Tutarı= Kupon Faizi / Kupon Ödeme Devresi (Gün) x Faiz Tahakkuku için Gün Sayısı

Kupon Faizi Tahakkuku Tutarı= 3.000 / 183 x 9 = 148 USD'dir. (31.12.2022 tarihi itibarıyla 222 TL)

Muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olmalıdır;

22.12.2022 Eurobond Alış Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		128.800	
	102 Bankalar		128.800

31.12.2022 Kupon Faizi Tahakkuk Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		222	
	642 Faiz Gelirleri		222

31.12.2022 Anapara Reeskont Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		120	
	642 Faiz Gelirleri		120

- ❖ 31.12.2022 itibariyle 111 No.lu Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları hesabında izlenen Eurobondun değeri (92.000 USD + 148 USD + 80 USD)= 92.228 USD olup, söz konusu tutar kur değerlemesine tabi tutulacaktır.

Kur Değerleme Farkı = (92.228 x 1,50) - (128.800 + 222 + 120) = 9.200 TL

31.12.2022 Kur Değerleme Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		9.200	
	646 Kambiyo Karları		9.200

- ❖ Eurobond itfa tarihine kadar elde tutulur ve yukarıdaki işlemler gerçekleştirilirse itfa tarihindeki Eurobond nominal bedeli olan 100.000,00 USD defter kayıtlarında yer alan tutara eşit olacaktır.
- ❖ 15.01.2023 tarihinde³ ilk kupon ödemesi (3.000 USD x 1,55 = 4.650 TL) sırasında kupon faizine ilişkin tahakkuk (148 USD x 1,50 = 222 TL) iptal edilmeli, aradaki fark tutarı gelir yazılmalıdır.

15.01.2023 Kupon Faizi Kaydı

102 Bankalar		4.650	
	Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		222
	642 Faiz Gelirleri		4.428

³ Yazımızda yer verdiğimiz örneklerin tamamında hesaplama kolaylığı amacıyla 15.01.2023 tarihindeki USD/TL kuru 1,55 TL'dir.

- ❖ 15.01.2023 tarihinde ilk kupon ödemesi sırasında alıftaki kirli fiyatta yer alan birikmiş faizin (2.000 USD x 1,55 = 3.100 TL) iptal kaydı yapılmalıdır⁴.

15.01.2023 Alıftaki Kirli Fiyatta Yer Alan Birikmiş Faizin İptal Kaydı

780 Finansman Giderleri		3.100
	Özel Kesim Tahvil, Senet ve 111 Bonoları	3.100

3.2.2. Nominal Bedeli Temiz Fiyatından Düşük Olan Eurobondun Değerlemesi

X A.Ş.'nin portföyünde bulunan eurobonda ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir;

Alış Tarihi	22.12.2022
Değerleme Tarihi	31.12.2022
Alıftaki Temiz Fiyat (USD)	108.000
Alıftaki Kirli Fiyat (USD)	110.000
Alıftaki Kirli Fiyat (TL)	154.000
Kirli Fiyat Temiz Fiyat Farkı (USD)	2.000
Nominal Bedel (USD)	100.000
Kupon Ödeme Devresi (Gün)	183
İlk Kupon Faizi Ödeme Tarihi	15.01.2023
İtfa Tarihi	15.01.2026
Alış Sırasında Vadeye Kalan Süre (Gün)	1.120
Nominal Bedel ile Temiz Fiyat Arasındaki Fark (USD)	-8.000
Kupon Faizi (USD)	3.000
Anapara Reeskontu için Gün Sayısı	9
Faiz Tahakkuku için Gün Sayısı	9

Anapara Reeskont Tutarı= Nominal Bedel ile Temiz Fiyat Arasındaki Fark / Alış Sırasında Vadeye Kalan Süre (Gün) x Anapara Reeskontu için Gün Sayısı
Anapara Reeskont Tutarı= (100.000 - 108.000) / 1.120 x 9 = 64 USD'dir. (31.12.2022 tarihi itibarıyla 96 TL)

Kupon Faizi Tahakkuku Tutarı= Kupon Faizi / Kupon Ödeme Devresi (Gün) x Faiz Tahakkuku için Gün Sayısı

Kupon Faizi Tahakkuku Tutarı= 3.000 / 183 x 9 = 148 USD'dir. (31.12.2022 tarihi itibarıyla 222 TL)

⁴ Kupon ödeme tarihinde alınan eurobondlarda birikmiş kupon faizi bulunmayacağından alış bedeli temiz fiyat olarak kabul edilecektir. Bu gibi durumlarda kirli fiyat ile temiz fiyat arasında fark bulunmayacağından muhasebe kaydı yapılmasına gerek kalmayacaktır.

Muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olmalıdır;

22.12.2022 Eurobond Alış Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		154.000
	102 Bankalar	154.000

31.12.2022 Kupon Faizi Tahakkuk Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		222
	642 Faiz Gelirleri	222

31.12.2022 Anapara Reeskont Kaydı

780 Finansman Giderleri		96
	111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	96

- ❖ 31.12.2022 itibariyle 111 No.lu Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları hesabında izlenen Eurobondun değeri (110.000 USD + 148 USD - 64 USD)= 110.084 USD olup, söz konusu tutar kur değerlemesine tabi tutulacaktır.

Kur Değerleme Farkı = (110.084 x 1,50) - (154.000 + 222 - 96) = 11.000 TL

31.12.2022 Kur Değerleme Kaydı

111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		11.000
	646 Kambiyo Karları	11.000

- ❖ Eurobond itfa tarihine kadar elde tutulur ve yukarıdaki işlemler gerçekleştirilirse itfa tarihindeki Eurobond nominal bedeli olan 100.000,00 USD defter kayıtlarında yer alan tutara eşit olacaktır.
- ❖ 15.01.2023 tarihinde ilk kupon ödemesi (3.000 USD x 1,55 = 4.650 TL) sırasında kupon faizine ilişkin tahakkuk (148 USD x 1,50 = 222 TL) iptal edilmeli, aradaki fark tutarı gelir yazılmalıdır.

15.01.2023 Kupon Faizi Kaydı

102 Bankalar		4.650
	Özel Kesim	
	Tahvil, Senet ve	
	111 Bonoları	222
	642 Faiz Gelirleri	4.428

- ❖ 15.01.2023 tarihinde ilk kupon ödemesi sırasında alıftaki kirli fiyatta yer alan birikmiş faizin (2.000 USD x 1,55 = 3.100 TL) iptal kaydı yapılmalıdır.

15.01.2023 Alıftaki Kirli Fiyatta Yer Alan Birikmiş Faizin İptal Kaydı

780 Finansman Giderleri		3.100
	Özel Kesim	
	Tahvil, Senet ve	
	111 Bonoları	3.100

3.2.3. Eurobond İhracı Gerçekleştiren Şirketlerin Dönem Sonu Değerleme İşlemleri

X A.Ş.'nin ihraç ettiği eurobonda ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

İhraç Tarihi	22.12.2022
Değerleme Tarihi	31.12.2022
Nominal Bedel (USD)	100.000
Kupon Ödeme Devresi (Gün)	183
Kupon Faizi (USD)	3.000
Faiz Tahakkuku için Gün Sayısı	9

Kupon Faizi Tahakkuku Tutarı= Kupon Faizi / Kupon Ödeme Devresi (Gün) x Faiz Tahakkuku için Gün Sayısı

Kupon Faizi Tahakkuku Tutarı= 3.000 / 183 x 9 = 148 USD'dir. (31.12.2022 tarihi itibariyle 222 TL)

31.12.2022 Kupon Faizi Tahakkuk Kaydı

780	Finansman Giderleri		222
		Gider	
		381 Tahakkukları	222

- ❖ 31.12.2022 itibariyle 306 No.lu Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabında izlenen Eurobondun borcu 100.000 USD olup, söz konusu tutar kur değerlemesine tabi tutulacaktır.

Kur Değerleme Farkı = 100.000 x (1,50-1,40) = 10.000 TL

31.12.2022 Kur Değerleme Kaydı

656	Kambiyo Zararları		10.000
		Çıkarılmış Diğer	
		306 Menkul Kıymetler	10.000

4. EUROBOND GELİRLERİNİN KURUMLARDA VERGİLENDİRİLMESİ

Eurobond gelirlerinin vergilendirilmesine ilişkin bilgiler aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- Tam mükellef kurumlar tarafından yurt dışında ihraç edilen tahvillere ilişkin olarak, tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlara ödenen faizler üzerinden, 842 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararına göre;

- Vadesi 1 yıla kadar olanlardan elde edilen faizlerinden %7,
- Vadesi 1 yıl ile 3 yıl arası olanlardan elde edilen faizlerinden %3,
- Vadesi 3 yıl ve daha uzun olanlardan elde edilen faizlerinden %0

oranında tevkifat yapılacaktır. Söz konusu gelirlerin kurum kazancına dahil edilmesi gerekir.

- Tam mükellef kurumlar tarafından yurt dışında ihraç edilen tahvillere ait faiz ödemeleri üzerinden, ihraç eden tam mükellef kurumlarca tevkifat yapılması gerekir.
- Tam mükellef kurumlar tarafından yurt dışında ihraç edilen tahvillerin alım-satım kazançları üzerinden tevkifat yapılması söz konusu olmayacaktır. Söz konusu kazançların kurum kazancına dahil edilmesi gerekir.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri stopaja tabidir ancak stopaj oranı %0 olarak belirlenmiştir. Söz konusu gelirlerin kurum kazancına dahil edilmesi gerekir.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen eurobondların alım-satımından elde edilen kazançlar stopaja tabi değildir. Söz konusu kazançların kurum kazancına dahil edilmesi gerekir.

- Bu menkul kıymetlerin yazımızın önceki bölümlerinde belirtildiği üzere VUK'un 279'uncu maddesi uyarınca değerlendirilmesi gerekmektedir.
- Anapara kur farklarının gelir kabul edilmesi gerekmektedir.
- Gerek faiz geliri gerekse alım-satım kazancı tespit edilirken herhangi bir istisna söz konusu değildir.
- Alım-satım kazancı hesaplanırken maliyet bedeli endekslenmemeli; satış tarihindeki kurla bulunan TL karşılığından, alış tarihindeki kurla bulunan alış bedeli ve varsa yapılan giderler düşülerek kazanç hesaplanmalıdır. Enflasyon düzeltmesinin uygulandığı yıllarda bu menkul kıymetlerin düzeltmeye konu edilmemesi gerekmektedir.